

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ»
ДУНАЙСЬКИЙ ІНСТИТУТ**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Директор

В.І. Чимшир
2019 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“КОМЕРЦІЙНА ЕКСПЛУАТАЦІЯ СУДНА”**

Рівень вищої освіти:	Перший (бакалаврський)
Галузь знань:	27 – Транспорт
Спеціальність:	271 – Річковий та морський транспорт
Спеціалізація:	СУДНОВОДІННЯ
Факультет / Інститут / Структурний підрозділ:	ДІ НУ «ОМА»
Кафедра	Інженерних дисциплін

відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра «Судноводіння»

Розробник: доцент кафедри інженерних дисциплін, к.т.н. Тарасенко Т.В.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри інженерних дисциплін

Протокол від « 18 » 09 2019 р., № 2 .

Завідувач кафедри Т.В.Тарасенко

Секретар кафедри В.І.Залож

Розподіл годин загального обсягу дисципліни відповідно до навчального плану спеціальності

Розділи навчального плану	Форма навчання		
	Денна	Заочна (4,5 р.)	Заочна (3 р.)
	4СВ	4СВ	2СВ-у
Кількість кредитів ЄКТС	3	3	3
Повний обсяг часу на вивчення дисципліни (годин)	90	90	90
Аудиторне навантаження	Лекційні (годин)	22	10
	Практичні (годин)	22	10
	Лабораторні (годин)	-	-
Індивідуальні завдання (РФ, РГР, КР, АКР, КНР):	-	АКР	АКР
Обсяг часу на самостійну роботу (годин):	46	70	70
Форма підсумкового контролю (І, З):	І	І	І

1. Загальний опис навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни «Комерційна експлуатація судна» є набуття здобувачами вищої освіти знань, розуміння, умінь та інших компетентностей, необхідних для зайняття посад осіб командного складу морських та річкових суден, роботи на підприємствах, в установах та організаціях, що забезпечують експлуатацію флоту; продовження навчання на другому рівні вищої освіти.

Навчальна дисципліна забезпечує реалізацію вимог розділу А-II (функція: управління операціями судна та турбота про людей на судні на рівні експлуатації) Кодексу з підготовки і дипломування моряків та несення вахти, з поправками.

Навчальна дисципліна забезпечує набуття перелічених нижче компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність планувати та управляти часом

ЗК8 Здатність мотивувати людей та рухатись до спільної мети

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК11. Здатність планувати та забезпечувати безпечне завантаження, розміщення, кріплення, догляд під час рейсу та розвантаження вантажів, у тому числі небезпечних

СК13. Знання та вміння оцінювати виявлені дефекти та пошкодження вантажних приміщень, люкових закриттів і баластних танків та вживати відповідні заходи

Загально фахові компетентності:

ФК5. Здатність здійснювати нагляд та контроль за виконанням вимог національного та міжнародного законодавства в сфері мореплавства та заходів щодо забезпечення охорони людського життя на морі, охорони і захисту морського середовища

Результати навчання:

РН14. Уміння ефективно здійснювати професійну діяльність, приймати та реалізовувати управлінські рішення в багатонаціональному колективі

РН24. Знання питань управління персоналом на судні та його підготовки; уміння застосовувати методи управління, вирішувати задачі та керувати робочим навантаженням, доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми та їх рішення, власний досвід у галузі професійної діяльності

РН 25. Знання методів ефективного управління ресурсами та уміння їх застосовувати; знання та уміння застосовувати методи прийняття рішень

Кількість кредитів ЄКТС: 3.

Форма підсумкового контролю – екзамен.

2. Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Успішне завершення програми навчальної дисципліни «Комерційна експлуатація судна» передбачає здобуття курсантом (студентом) наступних результатів навчання: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов'язані з виконанням перевезень вантажів і пасажирів у системі міжнародного торговельного судноплавства, у

професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування положень теорії комерційної експлуатації судна і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Знання:

Концептуальні знання, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень. Критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності, а саме:

- 1 - зміст комерційної роботи на флоті;
- 2 - основні розуміння про зовнішньо-торгівельні контракти купівлі-продажу товарів, особливо їх транспортні умови;
- 3 - зміст та роль договорів морських перевезень вантажів;
- 4 - вантажну документацію, умови прийому/здачі вантажів у портах;
- 5 - порядок оформлення приходу, відходу судна у портах;
- 6 - перелік виконання портових формальностей;
- 7 - зміст та функціонування світового фрахтового ринку. Техніка фрахтування суден;
- 8 - агентування суден;
- 9 - роль та відповідальність адміністрації судна по виконанню договірних відносин.

Уміння:

Розв'язувати складні непередбачувані задачі і проблеми, що передбачає збирання та інтерпретацію інформації (даних), вибір методів та інструментальних засобів, застосування інноваційних підходів у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання, а саме

- 1 - складати та розбиратися у документації, що зв'язана з комерційними операціями;
- 2 - робити розрахунки по оптимізації та використанню судна.
- 3 - користуватися термінологією та положеннями фрахтової роботи;
- 4 - використовувати умови агентських контрактів, положення чартерів про стивідорні операції;
- 5 - розраховувати платні за перевезення та послуги морського флоту;
- 6 - контролювати дисбурментські рахунки;
- 7 - розраховувати стояночний та сталійний час.

3. Програма, структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Навчальне навантаження (години)								Відповідність модельному курсу ІМО	
	Денна форма навчання				Заочна форма навчання					
	Кількість аудиторних занять	Лекції	Практичні	Лабораторні	Кількість аудиторних занять	Лекції	Практичні	Лабораторні		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Розділ 1 (Поняття про зовнішньоторговельні контракти, організацію і комерційні умови перевезень)										
Тема 1 (Зовнішньоторговельний контракт та його взаємозв'язок з договором морського перевезення)	2	1	1		0,5	0,5				

Тема 2 (Система і порядок розрахунків з зовнішньоторговельних і морських транспортних операцій)	2	1	1		0,5	0,5			
Разом за розділом 1	4	2	2		1	1			
Розділ 2 (Форми договору морського перевезення)									
Тема 1 (Система комерційних умов і договірних стосунків в міжнародному торговельному судноплаванні)	2	1	1		0,5	0,5			
Тема 2 (Короткі форми договору морського перевезення)	2	1	1		0,5	0,5			
Разом за розділом 2	4	2	2		1	1			
Розділ 3 (Рейсовий чартер)									
Тема 1 (Типові проформи рейсового чартеру)	2		2		1	1			
Тема 2 (Умови чартеру, що відносяться до судна)	0,5	0,5			0,5	0,5			
Тема 3 (Умови чартеру, що відносяться до вантажу)	0,5	0,5			0,5	0,5			
Тема 4 (Умови чартеру, що відносяться до рейсу)	0,5	0,5	4		2		4		
Тема 5 (Інші умови рейсового чартеру та відповідальність)	0,5	0,5							
Разом за розділом 3	4	2	6		6	2	4		
Розділ 4 (Договори фрахтування суден на час)									
Тема 1 (Види фрахтування)	1		1		2	2			
Тема 2 (Тайм-чартер)	0,5	0,5							
Тема 3 (Договори фрахтування спеціалізованих суден)	1		1						
Тема 4 (Бербоут-чартер)	0,5	0,5							
Тема 5 (Слот-чартер)	0,5	0,5							
Тема 6 (Угода про судновий менеджмент)	0,5	0,5							
Разом за розділом 4	4	2	2		2	2			
Розділ 5 (Коносамент, його значення та функції)									
Тема 1 (Роль і основні функції коносаментів)	1	1			1	1			
Тема 2 (Види та стандартні форми коносаментів)	2		2		1	1			
Тема 3 (Міжнародні транспортні конвенції щодо регулювання морських перевезень вантажів)	0,5	0,5							
Тема 4 (Відповідальність морського перевізника)	0,5	0,5							
Разом за розділом 5	4	2	2		2	2			
Розділ 6 (Особливості комерційних умов спеціалізованих чартерів)									
Тема 1 (Вугільні і рудні чартери)	0,5	0,5							
Тема 2 (Зернові чартери)	0,5	0,5							
Тема 3 (Танкерні чартери)	0,5	0,5							
Тема 4 (Універсальні проформи чартерів)	0,5	0,5							
Разом за розділом 6	2	2							
Розділ 7 (Організація і техніка фрахтування суден)									

Тема 1 (Брокерське обслуговування фрахтування)	1	1			0,5	0,5			
Тема 2 (Техніка укладання фрахових угод)	1	1			0,5	0,5			
Разом за розділом 7	2	2			1	1			
Розділ 8 (Фрахтовий ринок та його кон'юнктура)									
Тема 1 (Структура та характеристики світового фрахового ринку)	1	1			0,5	0,5			
Тема 2 (Кон'юнктура фрахового ринку як основний показник його стану)	1	1			0,5	0,5			
Разом за розділом 8	2	2			1	1			
Розділ 9 (Умови обробки і обслуговування суден в портах)									
Тема 1 (Комерційна підготовка до рейсу)	0,5	0,5							
Тема 2 (Портові формальності, оформлення приходу та відходу судна)	2		2		1		1		
Тема 3 (Контроль судна під час стоянки в порту)	2		2		1		1		
Тема 4 (Призначення і форми організації агентського обслуговування)	1	1							
Тема 5 (Стівідорне обслуговування судна в порту)	0,5	0,5							
Разом за розділом 9	6	2	4		2		2		
Розділ 10 (Оформлення перевезення вантажів)									
Тема 1 (Порядок прийому та здавання вантажів судном)	0,5	0,5							
Тема 2 (Документальне оформлення прийому та здавання вантажів в портах)	3	1	2		2		2		
Тема 3 (Роль транспортно-експедиторських операцій в здійсненні та оформленні перевезень)	0,5	0,5							
Разом за розділом 10	4	2	2		2		2		
Розділ 11 (Якість перевезення вантажів. Страхування ризиків та відповідальності перевізника)									
Тема 1 (Основні аспекти якості морського перевезення вантажів)	0,5	0,5							
Тема 2 (Відповідальність перевізника за забезпечення якості транспортування вантажів морем)	0,5	0,5							
Тема 3 (Морський протест, порядок його оформлення)	2,5	0,5	2		2		2		
Тема 4 (Страхування ризиків та відповідальності морського перевізника)	0,5	0,5							
Разом за розділом 11	4	2	2		2		2		
Всього аудиторних годин	44	22	22		20	10	10		
Самостійна робота (години)	46				70				
З них на виконання індивідуального завдання	Не передбачається				Не передбачається				
Загальний обсяг годин навчальної дисципліни	90				90				

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми практичних занять	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	«Основні умови рейсового чартеру» – розрахунки мертвого фрахту та фрахту, диспачу та демереджу по чартеру «Gencon»	4	2
2	«Розрахунок стояночного і сталійного часу та заповнення тайм шиту» – вибір норм вантажних робіт по конкретним вантажам, розрахунок стояночного і сталійного часу та заповнення проформи таймшиту по порту	4	2
3	«Розрахунок портових зборів і послуг та заповнення дисбурсментського рахунку» – розрахунок тарифних ставок по тарифам і преїскурантам	2	1
4	«Структура та зміст типових чартерів» – ознайомлення з конкретною проформою чартеру і виявлення її особливості та основних умов.	2	1
5	«Вибір оптимального варіанту експлуатації судна з визначенням доцільності понаднормових стивідорних робіт» – робота у вигляді ділової гри, обґрунтування розрахунками найкращого обраного варіанту обробки судна у порту	2	1
6	«Система нотисів» – ознайомлення з принципами подання та прикладами текстів нотисів, складання нотису про готовність	2	1
7	«Вантажна та комерційна документація» – ознайомлення з проформами документів щодо практиці експлуатації суден	4	1
8	«Захист інтересів екіпажу та судновласника» – робота у вигляді ділової гри зі складанням листа морського протесту	2	1
РАЗОМ		20	10

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1.	Ознайомитись з поняттями про зовнішньоторговельні контракти, організацію і комерційні умови перевезень	4	8
2.	Вивчити форми договору морського перевезення	4	4
3.	Ознайомитись з групами умов рейсового чартеру та умовами їх виконання	4	8
4.	Ознайомитись з формами договорів фрахтування суден на час	4	8
5.	Вивчити коносамент, його значення та функції	6	4
6.	Вивчити особливості комерційних умов спеціалізованих чартерів	4	4
7.	Ознайомитись з організацією і технікою фрахтування суден	4	8
8.	Ознайомитись з поняттями фрахтового ринку та його кон'юнктури	4	4
9.	Вивчити умови обробки і обслуговування суден в портах	4	8
10.	Вивчити оформлення перевезення вантажів	4	8
11.	Ознайомитись з поняттям якості перевезення вантажів. Страхування ризиків та відповідальності перевізника	4	6
РАЗОМ		46	70

6. Індивідуальні завдання

З метою поглиблення і закріплення теоретичних знань та практичних навичок з тематики комерційної експлуатації судна студенти заочної форми навчання виконують аудиторну контрольну роботу (АКР).

АКР виконується під час аудиторного заняття та складається зі стислої відповіді на тестові запитання. Результат АКР оцінюється викладачем, оцінка проставляється у його робочу книжку та враховується під час підсумкової атестації.

7. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється у відповідності до Положення про організацію освітнього процесу НУ«ОМА».

Підсумковий контроль у вигляді усного екзамену за екзаменаційними білетами проводиться для оцінювання якості засвоєння навчального матеріалу дисципліни.

№ з/п	Результати навчання за навчальною дисципліною	Методи демонстрації
РН 14	Уміння ефективно здійснювати професійну діяльність, приймати та реалізовувати управлінські рішення в багатонаціональному колективі	Поточний контроль під час практичних занять з певних тем, який передбачає виконання конкретних завдань. Результатом є оцінювання з проставлянням оцінки в робочу книжку викладача. Аудиторна контрольна робота – форма поточного контролю, виконується студентами заочної форми навчання з метою перевірки засвоєння знань та умінь у формі тестування. Результатом є оцінювання з проставлянням оцінки до робочої книжки викладача. Враховується під час підсумкового контролю. Семестровий екзамен, усний – форма підсумкового контролю засвоєння теоретичного та практичного матеріалу у формі контрольного заходу за питаннями екзаменаційних білетів. Результатом є оцінювання з проставлянням оцінки до відомості
РН 24	Знання питань управління персоналом на судні та його підготовки; уміння застосовувати методи управління, вирішувати задачі та керувати робочим навантаженням, доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми та їх рішення, власний досвід у галузі професійної діяльності	
РН 25	Знання методів ефективного управління ресурсами та уміння їх застосовувати; знання та уміння застосовувати методи прийняття рішень	

8. Схема нарахування балів за навчальною дисципліною

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ДІ НУ «ОМА»	Рівень досягнень, %	Критерії
Відмінно / Excellent	A	90–100	Відмінне виконання з незначною кількістю помилок
Добре / Good	B	80–89	Вище середнього рівня з кількома помилками
	C	65–79	В загальному правильна робота з певною кількістю помилок
Задовільно / Satisfactory	D	55–64	Непогано, але зі значною кількістю недоліків
	E	50–54	Виконання задовольняє мінімальні критерії
Незадовільно / Fail	FX	0–49	Можливе повторне складання
	F		Необхідний повторний курс з навчальної дисципліни
Зараховано / Passed	A, B, C, D, E	50–100	Виконання задовольняє встановленим вимогам
Незараховано / Fail	FX	0–49	Виконання не задовольняє встановленим вимогам. Можливе повторне складання
	F		Виконання не задовольняє встановленим вимогам. Повторне складання не можливе

Рівень досягнень визначається у відсотках опанування запланованих результатів навчання.

Оцінки «Відмінно», «Добре», «Задовільно» виставляються за підсумками екзаменів, за результатами виконання курсових і дипломних робіт (проектів). «Зараховано» виставляється за підсумками виконання певних видів навчальних робіт на практичних, семінарських або лабораторних заняттях.

Курсанти (студенти), які не з'явилися на контрольні заходи без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку (FX).

9. Рекомендована література

Основна

1. Николаева Л.Л. Коммерческая эксплуатация судна: Учебн. – О.: Феникс, 2006. – 754 с.
2. Николаева Л.Л., Петров И.М. Чартер и коносамент. Основные формы договора морской перевозки: Учебн. пособ. – Одесса: ВидавІнформ ОНМА, 2005. – 144 с.
3. Николаева Л.Л., Петров И.М. Контроль и обслуживание судов в портах Украины: Учебн. пособ. – Одесса: ВидавІнформ ОНМА, 2006. – 76 с.

Допоміжна

4. Николаева Л.Л., Петров И.М. Коммерческие вопросы морского агентирования: Учебн. пособ. – Одесса: ВидавІнформ ОНМА, 2007. – 235 с.
5. Петров И.М. Агентирование морских судов: Учебн. – Черновцы: Книги – XXI, 2011. – 825 с.
6. Бурмистров М.М. Организация фрахтовых и внешнеторговых транспортных операций Учебн. – М.: Транспорт, 1982– 288 с.

7. Васьков Ю.Ю., Цымбал Н.Н. Портовые формальности в Украине: оформление прихода, отхода и стоянки морских судов. – Одесса: Латстар, 2002. – 99 с.
8. Ефимов С.Л. Морское страхование. Теория и практика: Учебн. – М.: РосКонсульт, 2001. – 448 с.
9. Забелин В.Г. Фрахтовые операции во внешней торговле. Учебн. – М.: РосКонсульт, 2000. – 256 с.
10. Калпин А.Г. Основные условия договора фрахтования судна и практика их применения. – М.: Транспорт, 1984. – 246 с.
11. Лимонов Э.Л. Внешнеторговые операции морского транспорта и мультимодальные перевозки. – СПб: Выбор, 2000. – 411 с.
12. Луговцов А.Ф. Маслов Г.А. Агентирование морских судов: Учебн. – М.: Транспорт, 1988. – 207 с.
13. Оберэг Р.Р., Фафунин Н.А., Левицкий А.Г. Внешняя торговля и фрахтование тоннажа. Учебн. – М.: Транспорт, 1977. – 288 с.
14. Плявин Н.И. Коммерческая эксплуатация танкера. М.: Транспорт, 1972. – 216 с.
15. Проформы чартеров. Кн. 1-9. – СПб.: ЦНИИМФ, 1994 – 2000.
16. С.Миллз. Коносаменты. Руководство к хорошей практике. – Одесса: Пласке, 2000. – 126 с.
17. Тетлей В. Претензии и иски при перевозке грузов морем. – М.: Транспорт, 1983. – 430 с.
18. Шутенко В.В. Коносамент. Ответственность морского перевозчика. – СПб: Выбор, 2001. – 96 с.
19. Шутенко В.В. Договорная работа. Агентирование судов. – СПб: Выбор, 2002. – 112 с.
20. Шутенко В.В. Аренда судов. – СПб: Выбор, 2003. – 136 с.

10. Інформаційні ресурси в Інтернеті

Допускається використання будь-яких відкритих Інтернет-ресурсів за тематикою дисципліни. Повний комплект навчальних матеріалів доступний на офіційному веб-сайті Дунайського інституту НУ «ОМА» <http://www.dinuoma.com.ua>.

11. Зміни та доповнення до робочої програми навчальної дисципліни
